

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การจัดการท่องเที่ยวอุทยานนกน้ำคูบุด อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา ผู้ศึกษานำการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Design) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการดำเนินระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ
3. การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร กือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอุทยานนกน้ำคูบุด ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือต่างด้าว หรือคนในพื้นที่

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่ท่องเที่ยวอุทยานนกน้ำคูบุด ทั้งคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ทั้งพักค้างคืนและไม่พักค้างคืน จำนวน 350 คน ได้มาจากสูตรดังนี้ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973: 886)

$$n = \frac{N}{1 + N^{e^2}}$$

- โดยที่ e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย
 n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{2,759}{1 + 2,759(0.05)^2}$$
$$n = 349.35 \approx 350 \text{ ราย}$$

ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยว เดือนสิงหาคม พ.ศ 2553 มีจำนวน 2,759 คน จากรายงานสถิตินักท่องเที่ยวที่ใช้สถานที่และที่พักอุทยานนกน้ำคูบุด (สำนักงานอุทยานนกน้ำคูบุด, 2554)

ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้าโดยใช้อายุของนักท่องเที่ยวมาแบ่งกลุ่มได้ 5 กลุ่ม และทำการเก็บข้อมูลช่วงอายุละ 70 ราย ดังนี้

18 – 30 ปี	แทน	กลุ่มนักท่องเที่ยววัยรุ่นและเริ่มทำงาน
31 – 40 ปี	แทน	กลุ่มนักท่องเที่ยววัยทำงาน
41 – 50 ปี	แทน	กลุ่มนักท่องเที่ยววัยกลางคน
51 – 60 ปี	แทน	กลุ่มนักท่องเที่ยววัยทำงานใกล้เกษียณ
60 ปีขึ้นไป	แทน	กลุ่มนักท่องเที่ยววัยสูงอายุ

เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ

1. **แบบสอบถาม** (Questionnaires) การใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อทราบ ข้อมูลของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้เป็นแบบสอบถามปลายปิดให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มายังแหล่งท่องเที่ยวอุทยานน้ำคูบุด เป็นแบบสอบถามปลายปิดให้เลือกตอบ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเพื่อทราบความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยว อุทยานน้ำคูบุด มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ พึงพอใจระดับมากที่สุด พึงพอใจระดับมาก พึงพอใจระดับปานกลาง พึงพอใจระดับน้อย พึงพอใจระดับน้อยที่สุด ซึ่งกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ

สำหรับเกณฑ์ในการวัดข้อคำถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) มีดังนี้

พึงพอใจระดับมากที่สุด	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	5
พึงพอใจระดับมาก	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	4
พึงพอใจระดับปานกลาง	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	3
พึงพอใจระดับน้อย	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	2
พึงพอใจระดับน้อยที่สุด	ให้ค่าคะแนนเท่ากับ	1

และนำมาตัดสินตามเกณฑ์จากการคำนวณช่วงพิสัยคะแนน ตามสูตรดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อันตรภาค} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

นำคะแนบที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจ มาแปลความหมาย ดังนี้	
คะแนนเฉลี่ย 4.20 – 5.00	หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.40 – 4.20	หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.60 – 3.40	หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.80 – 2.60	หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

เนื่องจากการทดสอบสมมุติฐานในการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตัวกับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ค่าเฉลี่ยที่กระจายไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ จึงได้ปรับระดับความพึงพอใจจาก 5 ระดับ เป็น 2 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{สูตร} &= \frac{\text{ค่าเฉลี่ยสูงสุด} - \text{ค่าเฉลี่ยต่ำสุด}}{\text{ช่วงชั้นระดับ}} \\
 \text{แทนค่า} &= \frac{5.00 - 2.50}{2} \\
 &= \frac{2.50}{2} \\
 &= 1.25 \\
 \text{ช่วงคะแนนเฉลี่ย} &\quad \text{ความหมาย} \\
 1.00 - 2.50 &\quad \text{พึงพอใจน้อย} \\
 2.51 - 5.00 &\quad \text{พึงพอใจมาก}
 \end{aligned}$$

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเพื่อทราบข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนา การท่องเที่ยวอุทยานนกน้ำคูบุดเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

2. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแล้วได้ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของ แบบสอบถาม ดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้นแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อทดสอบ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งได้ค่า IOC = 0.5 มีค่าความน่าเชื่อถือที่ยอมรับได้จึงได้นำ เครื่องมือไปใช้ (พิสัน พองศรี, 2549: 142) (ภาคผนวก ก)

2.2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ กับนักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า ค่าความน่าเชื่อถือ ซึ่งงานวิจัยนี้มีค่าเฉลี่ย 0.94 (Alpha coefficient) ของ Cronbach จึงถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ และยอมรับได้ (ภาคผนวก ข)

2.3 นักวิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวอุทยานนกน้ำคูบุด อำเภอสพังพระ จังหวัดสงขลา เพื่อนำมาประมวลเข้าเป็นคำถามในแบบสอบถาม

3.2 ศึกษา ขอคำแนะนำ จากท่านผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวอุทยาน นกน้ำคูบุด อำเภอสพังพระ จังหวัดสงขลา เพื่อนำมาประมวลเข้าเป็นคำถามในแบบสอบถาม

3.3 สร้างแบบสอบถามเสนอให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เกี่ยวข้องอ่านวิจารณ์และนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.4 ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เพื่อขอความอนุเคราะห์จากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องและประชากรกลุ่มตัวอย่าง เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยว เกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รวมทั้งข้อเสนอแนะการจัดการท่องเที่ยวอุทยานนกน้ำคูบุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

4.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 สถิติเชิงอนุមาน ได้แก่ ค่า Chi-square

การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อุทยานนกน้ำคูบุด อำเภอสทิงพระ จังหวัดสระบุรี

2. การเข้าสู่พื้นที่ศึกษา

การเข้าสู่พื้นที่ศึกษาในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเก็บข้อมูล เนื่องจากการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในลักษณะนี้ นอกจากการศึกษาจากเอกสารแล้ว จำเป็นต้องใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากชาวบ้านผู้ให้ข้อมูล รวมถึงผู้ให้ข้อมูลประเภทอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อสอบถามถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับอุทยานนกน้ำคูบุดตามความเข้าใจของบุคคลเหล่านี้ อีกทั้งได้ทำความเข้าใจกับวิถีชีวิตและระบบความสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้าน ซึ่งต้องใช้เวลาซักถามต่อรายไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง ดังนั้นการสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ผู้ที่ให้ข้อมูลเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง มีความเต็มใจที่จะตอบคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เจาะลึกดังกล่าว โดยแนวคำถามนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ การวิจัยและคำถามการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว อุทยานนกน้ำคูบุด และชาวบ้านในพื้นที่มาก่อนเนื่องจากมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลคูบุด โดยได้ทราบเกี่ยวกับวิถีชีวิตและร่วมในกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่นด้านวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ มาตั้งแต่เด็ก

ด้วยความสัมพันธ์เป็นระยะเวลานาน จึงเป็นวิธีการและรูปแบบที่เหมาะสมในการตั้งประเด็นคำถามกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้ประกอบการ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าแนวคำถามที่สร้างขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัยหรือไม่ พร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการทดลองว่าครอบคลุมประเด็นคำถามการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หลังจากที่ทดลองใช้แล้วผู้วิจัยได้นำผลการทดลองดังกล่าวมาปรับปรุงแนวคำถาม วิธีการและรูปแบบในการเก็บข้อมูลให้มีความเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วน

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร

การวิจัยนี้ มีจำนวนประชากร 3 กลุ่ม ได้แก่

1) ผู้ประกอบการ ได้แก่ เรือน้ำที่ยว ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก

จำนวน 7 คน

2) ผู้นำห้องถิน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทั้งหมด 9 หมู่บ้าน จำนวน 9 คน และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 9 คน

3) เจ้าหน้าที่อุทยานน้ำคูบุด จำนวน 2 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

จากประชากรในพื้นที่วิจัย ได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ผู้ประกอบการ	จำนวน 5 คน
-----------------	------------

2) ผู้นำห้องถิน	จำนวน 4 คน
-----------------	------------

3) เจ้าหน้าที่อุทยานน้ำคูบุด	จำนวน 2 คน
------------------------------	------------

รวม	11 คน
-----	-------

4. เครื่องมือและการวัดเครื่องมือในการวิจัย

4.1 การสัมภาษณ์ (Interview) ได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัย ได้ใช้การสัมภาษณ์ด้วยตนเอง มีแบบประเด็นคำถามสำหรับสัมภาษณ์ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สามารถจะทำการสัมภาษณ์ได้ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่

ผู้ประกอบการ ได้แก่ เรือน้ำที่ยว ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก

ผู้นำห้องถิน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคูบุด

เจ้าหน้าที่อุทยานน้ำคูบุด ได้แก่ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ

4.2 วิธีการสังเกต (Observation Format) ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) โดยมีแบบบันทึกการสังเกตในภาคผนวก จ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมนั้น ผู้วิจัยทำการสังเกตในเรื่องต่าง ๆ ภายในอุทยานน้ำคูบุด มีการใช้กล้องถ่ายรูปบันทึกภาพในเรื่องขององค์ประกอบในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และการเข้าถึง และสำหรับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้สังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านตำบลคูบุด

4.3 วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสัมภาษณ์กลุ่มในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำแบบประดิษฐ์คำตามสนทนากลุ่มดังภาคผนวก จะ เป็นการถามตอบระหว่างผู้สัมภาษณ์กับสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม โดยมีผู้สัมภาษณ์เป็นศูนย์กลางของการสื่อสารภายในกลุ่ม ขั้นตอนการสนทนา กลุ่มกำหนดด้วยตัวเอง กลุ่มเป้าหมายของผู้ให้ข้อมูล วางแผนเรื่องระยะเวลาและเลือกสถานที่ และออกแบบแนวคำถามหรือประเด็นสนทนากลุ่มกำหนดทีมงาน ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) และผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) ขั้นตอนการสนทนากลุ่มตามประเด็น สนทนาที่กำหนด พร้อมจดบันทึกหรือใช้เครื่องบันทึกเสียงในเวลาการสนทนากลุ่ม ทำการบันทึกเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ หลังจากการสนทนากลุ่มเสร็จสิ้น นำผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

5. การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบสามลำดับนี้ วิธีการรวมข้อมูล กล่าวคือ ใช้วิธีการสังเกตความคุ้นเคยกับการสัมภาษณ์ สังเคราะห์ข้อมูลและสร้างข้อสรุป จากความถี่ที่ตอบตรงกันในเรื่องเดียวกัน มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลายคนให้ข้อมูลที่ตรงกันหรือสอดคล้องกันหรือไม่ พร้อมกับศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นระยะ ๆ ทุกครั้งที่สืบสุดการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้ประกอบการในแต่ละวัน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักตรรกวิทยาและทำการจัดหมวดหมู่ จำแนกประเภทข้อมูล อย่างเป็นระบบทุกประเด็น แล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างในคุณภาพ หรือคุณสมบัติของข้อมูล ซึ่งจะได้ข้อสรุปที่เป็นลักษณะร่วมและแตกต่างของข้อมูลชุดนั้น เพื่อจะได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นจากปรากฏการณ์จริงเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวอุทิยานนกน้ำคูบุด และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาใช้ตอบปัญหาวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้